

Roheline kool

ROHELISE KOOLI PROGRAMM

16.09.2024
Maris Mägi

tartu
loodus
maja

TOETAB

Rahvusvaheline võrgustik

Keskkonnaharidus

Aktiivsed noored

Ressursisääst

Seminarid

Õppematerjalid

Looduskoolitused

Võrgustiku tugi

Kampaaniad ja projektid

Roheline lipp

LASTEAIAD

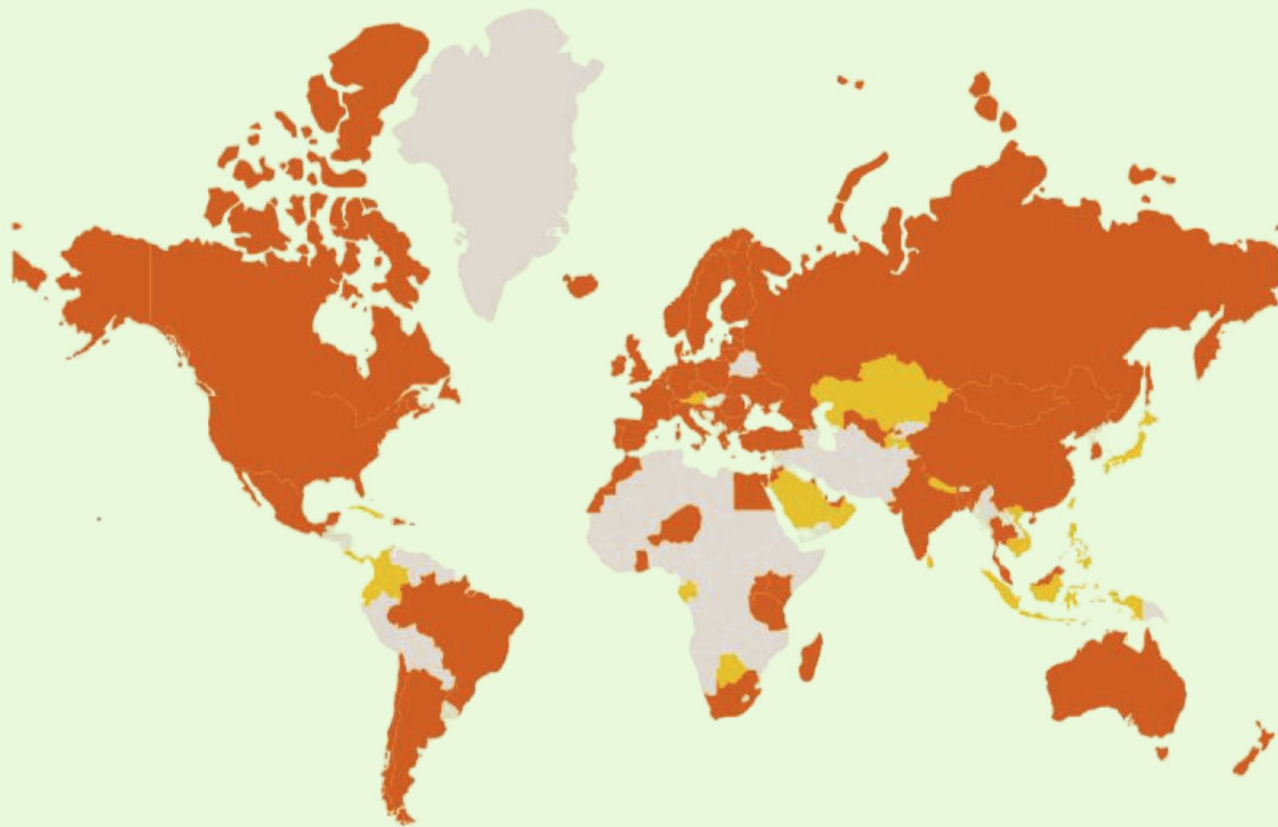
KOOLID

HUVIKOOLID

KUTSEKOOLID

75 riigis

49 000 haridusasutust

19,4 mln õpilast

19 000 Rohelist lippu

Foundation for Environmental Education (FEE)

Suunised ja arendus
Õppematerjalid
Kampaaniad
Konkursid
FEE Akadeemia

KOORDINEERIB

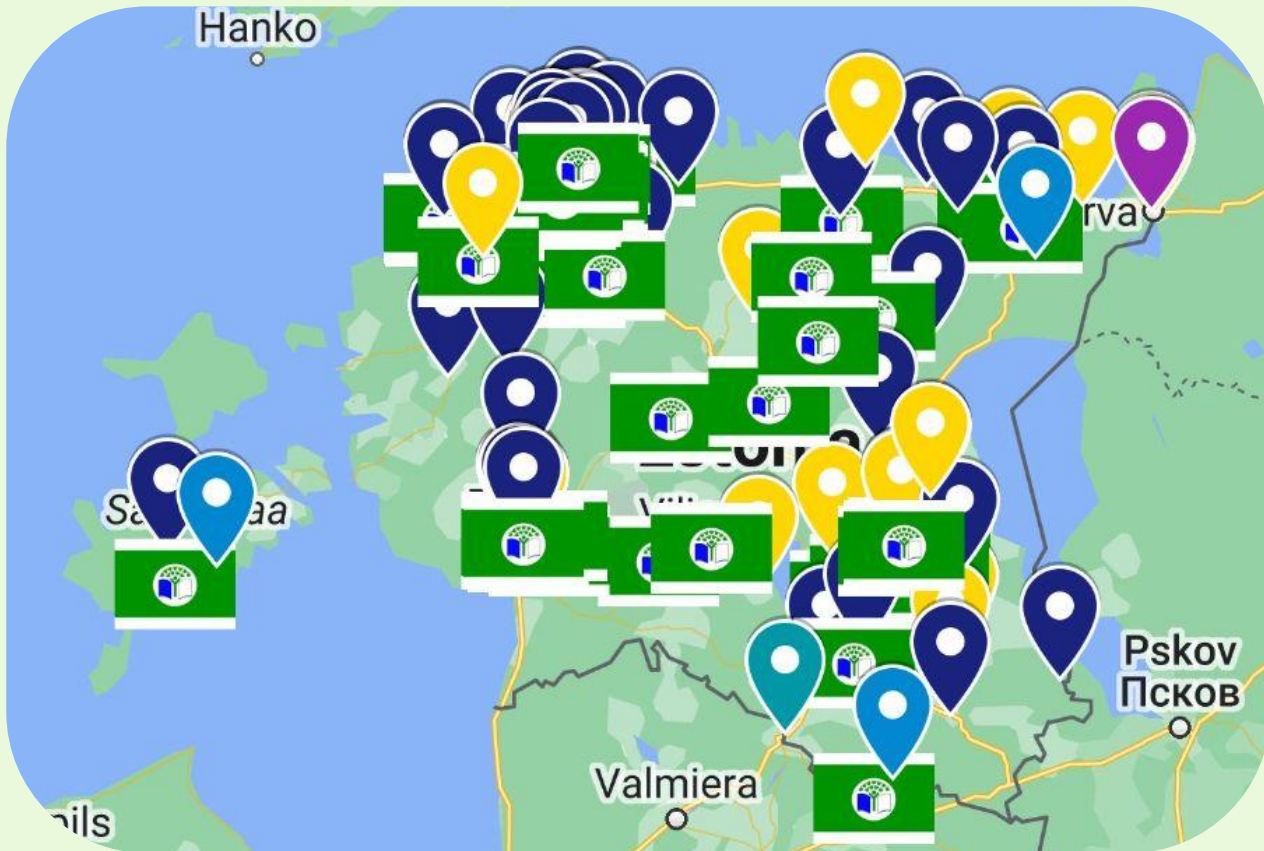
tartu
loodus
maja

Toetab Rohelise
kooli komisjon

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

140 lasteaeda

74 üldhariduskooli

8 lasteaed-kooli

5 huvikooli

3 kutsekooli

120 Rohelist lippu

3 ALUSTALA

Fookusteemad
Tegevusjuhised
Roheline lipp

**Rohelise kooli
teemade käsitlemine
koolis ja lasteaias**

Energia - 14

Kliimamuutused- 25

Meri ja rannik - 29

Transport - 31

Vesi - 45

Toit - 60

Globaalne kodakondsus - 66

Jäätmed - 74

Prügi - 79

Õueala - 82

Tervis - 100

Elurikkus - 109

Valik tegevusi:

- Õueala puude ja põsaste kaardistamine ja säilitamine,
- õueala liikide tundmaõppimine ning loodusvaatluste andmebaasidesse sisestamine
- võimalusel kodumaiste puit- jt taimede istutamine ja vajadusel hooldamine,
- putukate ja lindude jaoks osa õuala niitmata jätmise, seal vaatluste tegemine,
- lindudele ja siilidele joogikoha loomine,
- õueala elurikkusele elu- ja toitumispaikade loomine, näiteks kompostimine, oksahunnik, kivihunnik, lamapuit, lõhnavate õitega taimed, niitmata alad, putukahotellid ja -restoranid, lindude pesakastid, toidumajad, jooginõud, marju või pähkleid kandvad puud/põõsad
- herbitsiide ja/või pestitsiidide kasutamata jätmise
- toataimede tundmaõppimine ja infosiltide tegemine, kasutamine õppetegevuses.

Valik tegevusi:

- Hoone soojapidavuse uurimine ja vajadusel soojakao kohtade isoleerimine,
- energiasäästu võtete kasutamine, näiteks akende ja uste tihendite uuendamine, radiaatorite eest tõkete eemaldamine ja reflekteerivate paneelide lisamine, võimalusel ruumide temperatuuride reguleerimise automatiseerimine jms,
- taastuvenergia kasutamine, kas ostes rohelist elektrit või tootes seda ise (nt päikesepaneelid)
- elektrisäästu võtted: liikumisandurid, tulede kustutamine, LED-pirnid, lambikuplite puhastamine, akende puhtana hoidmine, elektroonika-seadmete väljalülitamine,
- energiakulu regulaarne jälgimine ja seostamine ilma, tegevuste ja muu sellisega. Andmete kasutamine õppetöös,
- digiprügi olemasolu teadvustamine, Rohelise kooli digiprügi kampaaniast osavõtt.

7-sammuline tegevusjuhhis

1

Rohetiimi loomine

2

Keskkonnaanalüüs

3

Tegevuskava

4

Õppekavaga sidumine

5

Seire ja hindamine

6

Kaasamine

7

Keskkonnapõhimõtted

1

Rohetiimi loomine

Kaasatus
50% õpilasi
Vastutusalad
Jätkusuutlikkus
Koosolekud
Teavitatus

Porkuni Kool

Rohelise kooli koosoleku protokoll

22. detsember. 2022

Lapsed meenutasid ja rääkisid oma erinevate rahvuste toitudest ja mida nad katsetasid ise järgi teha. Esindatud olid erinevad mandrid ja toidud.

ette oli valmistatud ettekanne teistele tutvustamiseks.

Peale toitude tutvustamist nii tööühmale kui ka tervele lasteaiale tekkis huvi erinevate maade mängude vastu.

otsust: 29. detsembril toimub saalis erinevate maade mängude tutvustus ja mängimine.

22. detsember 2022
Roheline kool
koosolek

MANNAL "ISA"
ZANNA
3STIAN
YDENBO
SEVA-MARI
GBRITA
JONNIEU (30441125)
8. ARON
P. MARCUS
10. HANNY
M. SAMON
11. CARL

Pangapealse Lasteaia rohetiimi koosolek

2

Keskkonnaanalüüsi läbiviimine

Struktuur
Vaatus
Dokumendid
Küsimustik
Ressursikulud
Analüüs
Tagasiside
Avalikustamine
Korduv

Võimalus uurimistöodeks

Sisend tegevuskavasse

Küsimus	Meetod	Kommentaar Sisend tegevuskavasse
Kas kooliõues on puid ja/või põõsaid?	vaatlus	
Kas olete teinud midagi, et suurendada kooliõue elurikkust, nt kompostimine, elupaikade loomine: oksahunnik, kivihunnik, lamapuit, lõhnavate õitega taimi, niitmata alasid, putukahotellid ja -restoranid.	vaatlus	
Kas sisestate oma andmeid loodusvaatluste andmebaasidesse?	konsultatsioon	
Kas kooliõues kasutatakse herbitsiide ja/või pestitsiide?	konsultatsioon	
Kas kooli õppekava soodustab erinevate liikide tundmaõppimist?	hinnang	
Kas koolipere oskab nimetada 5 puittaime liiki kooliõuel?	küsitlus	

3

Tegevuskava koostamine

Teemad
Eesmärgid
Väljundipõhine
Sidus
Läbipaistev
Hinnang

Kampaaniad

Õppekavaga sidumine

Õppetöö:
projektid,
kampaaniad,
loov- ja
uurimistööd,
õppeasutuse
traditsioonilised
üritused

Kolm näidet parimatest praktikatest keskkonnateema lõimimisel õppetöoga (lühidalt)

	Laste/ õpilaste vanus	Õppekava valdkond/ õppeaine	Tegevuse lühikirjeldus
1	2d klass: 24 õpilast. vanus 9.a autor Tiina Liebert	Õppeained: eesti keel, loodusõpetus.	<p>“Meie klassi loomaraamat” - e-raamat, mille kujundajaks on 2.d klassi õpilased. Õpilased koostavad didgikeskkonnas BookCreator e-raamatu. Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Loodusõpetuse tunnis õpitu kinnistamine/teadmiste kasutamine (looma kirjeldamine). • Järgivad õpitud õigekirjareegleid luues digisisu. <p>Lisaks digipädevuste arendamisele ja lõimingule erinevate ainete vahel, toetab veebiraamat ka rohelist mõtteviisi (säätstab paberit) ja on korraga kättesaadav paljudele inimestele.</p>

10-11- aastased	Inimeseõpetus, kunst, IT	Kõik neljandate klasside õpilased on aktiivselt osalenud erinevates RK kampaaniates, mille käigus on kunstitundides sündinud plakadid vee tarbimise teadlikkuse tõstmiseks kui koolisööklasse juurvilja ampsud juurde tehtud hoiatussildid, mis tuletavad meelde, et enne kui haarad juurvilja või leivaviilu järele, pese käed. Samuti on IT tunnis valmimas kõigile koolimajas olevatele taimedele sildid, millelt leiab taime nime ja hooldusjuhendi.
--------------------	-----------------------------	--

”

8. klassi õpilase Lisandra Leissoni loovtöö
„Eesti rändlindude joonistamine ja
informatiivse kunstinäituse korraldamine“
Tallinna Kuristiku Gümnaasiumis

Saaremaa Gümnaasiumi õpilased
valmistasid kaevikuküünlaid Bahmuti.
Seotud teemaga jäätmed ja prügi ja
globaalne kodakondsus

Sakala Eragümnaasiumi koostöö ettevõttega Neular

Randvere Kooli projekt “Educating ecologically conscious young European citizens through joint entrepreneurial activities”

Vee päeva tähistamine - Kõpu
Põhikooli lasteaed Vesiroosi rajal

Õueala - permapeenra rajamine
Pangapealse Lasteaias

5

Seire ja hindamine

Seire
Võrdlus
Fookus
Tulemused

6

Teavitus ja kaasamine

Teadlikkus
Kampaaniad
Visuaalsus
Kogukond
Logo
Avalik teave

Veenädal Kohila Gümnaasiumis

Meeli Jänes

Kohila Gümnaasiumi geograafia õpetaja

20.–24.03 korraldas Kohila Gümnaasiumi Rohelise Kooli tüüriühm koolis veenäda. Vee teemalisi üritusi oli kõikide kooliastmete õpilastele.

Algklasside õpilased mängisid tundides Veringkäigu mängu, kus õpilased said mõelda end veepeistesteks ja liikuda mööda erinevaid looduslikke paiku ja elusolendeid ning lõpuks teha kokkuvõtte veeringest. 5.–6. klassidel oli võimalus osaleda Keskkonna- ja meediaprogrammis "Mina ja vee turbiin", kus lapsed said palju uusi teadmisi oma igapäevase veekasutamise kohta, millele nad varem polnud mõelnudki. 7. klassid liikusid mööda Kohila Keskkonnahariduse Keskuse avastusrada "Puhta vee jälgedes", saades teada, kus kohast ja kui sügavalt tuleb Kohila kraanivei ning mis siledas tehakse, et vesi tarbijani jõuaks. 8. klassid osalesid Kartti programmis, kus uurisid karsumist Eestis ja Rapla maal. 9. klassid tegid geograafianäitus etekandeid Läänemerega seotud keskkonnaprobleemidest.

22. märtil tähistasime rahvusvahelist veepäeva. Erinevaid andmeid vee kohta maailmas ja Kohilas sai lugeda esimese korruse fajaee seinelt. Hommikul viisime läbi üle-

koolilise veeküsitluse, mille käigus selgus, et kõige rohkem tarbitakse koolipäeval söögiklaasi pakuvat kraaniveit. Oma koduväikesel kasutatavaid pudeleid kasutab 24% vastanutest. Kurvaks teeb, et 10% vastanutest ei tarbi koolipäeva jooksul üldse vett. Kõikide vastuste vahel lootsin välja veenädalale kohaseid suhunde – mineraalvett.

Koridorides olevate kraanide juurde panime õpilaste poolt koostatud plakateid, mis kutsuvad üles jooma Kohila kraaniveit. Lisaks käsitleti vee teemat erinevates ainetundides. Õpetajate tühades oli pandud joonistada, mis erinevat maitseveet. Toimus keskkonnakonverents gümnaasistidele, kus Keskkonnaametist tegi Erik Kosenkranski etekande teemal "Euroopa ja maailma veekvaliteet ja kättesaadavus regiooniti". Reet Kristian rääkis teemal "Virumaa veed puhtaks" ja Keskkonnagaumatuist tegi Tiimo Toorp etekande "Eesti vesi". Pärast etekandeid said õpilased degusteerida ja hinnata erinevatest kohadest toodud kraaniveit. Osaletele üllatusel võitis ülekaalukalt meie oma Kohila Gümnaasiumi kraaniveit võetud vesi. Veepäeva lõpetas gümnaasistide värtlus "Puhde: või kraanivei?"

Veenädalal osalesid Rohelise Kooli tüüriühma õpilased koos õpetaja Triinu Iidvaga programmis "Haavatav Läänemeri" Silma Õpikojas, kus saadi palju teadmisi

Õpilased "Soome lahe" näitusel kalaliike püümas ja õppimas

Foto: Kati Kalk

Läänemere ja merelindude kohta ning vahetati Rohelise Kooli kogemusi erinevate Eesti koolide vahel. Nädala jooksul said õpilased ja õpetajad uudistada ka Tarru Loodusmaja rändnäitust "Soome lahe".

Nädala lõpetas õpilasesinduse esiteldamised moeshow "Veealine maailm", mis pakkus lasti ja rõõmu nii õpilastele kui õpetajatele.

Loodame, et veeiga seotud ettevõtmised regid meid kõiki targemaks ja paremaks vee kasutajaks. Anтах kõikidele õpetajatele, õpilastele ja külastajatele, kes veenädalal aktiivselt panustasid ja osalesid!

Laupa Põhikooli õpilased võtsid aktiivselt osa Türi Kultuurimajas toimunud noortele mõeldud arvamusefestivalist "Elukeskkonna parandamine kohalikus omavalitsuses muudab selle kõige atraktiivsemaks elukohaks"

7

Keskkonnapõhimõtted

Kaasatus
Nähtavus
Sõnastus

Laste sõnastatud põhimõtted:

Neeme Mudila laps soovib, et kogu maakera oleks õnnelik, puhas ja terve.

Seepärast:

- * viskab Neeme Mudila pere prügi prügikasti,
- * hoiab loodust nagu enda lemmikloomade ja perekonda,
 - * viib pandipakendi tagastuspunkti,
 - * sööb toidu ära,
 - * hoiab oma tervist,
 - * joob palju vett, mitte limonaadi,
 - * hoiab merd ja randa ja vaatab, et see oleks puhas.

Keskkonnapõhimõtted

April 20, 2021

1. Taaskasutame kõiki võimalike materjale.
2. Käte kuivatamiseks kasutavad lapsed ja töötajad korduvkasutatavaid rätikuid. Paberrätikud on külalistele.
3. Pesu pesemisel lähtume keskkonnasäästlikkusest – väldime liigset vee tarbimist ja dubleerimist.
4. Üritustel kasutame ainult korduvkasutatavaid nõusid ja loobume ühekordsetest nõudest, joogikõrtest ja õhupallidest.
5. Me komposteerime sobivaid biojätmeid ja kasutame saadud kompostimulda aias lastega koos köögiviljade või muude taimede kasvatamiseks.
6. Me sorteerime prügi – eraldi on pakendid, paber ja papp, biojätmed, patareid ja küünlatümbrised. Kogumiskastide meisterdamisesse olid kaasatud lapsed.
7. Toidu jäägid viime loomadele söödaks.
8. Toitume tervislikult. Teeme ka ise salateid, võileibu, magustoite.
9. Viibime palju värskes õhus, liigume võimalusel jalgsi või rattaga.
10. Paneme prügi prügikasti.
11. Ruumist lahkudes kustutan tule, kasutame elektriseadmeid säästlikult.
12. Kasutame paberi mõlemat poolt.

Keskkonnamärgis Roheline lipp

Aastakonverents 4.06.24

→ Kristi Klaas
“Keskkonnahariduse
roll rohepöördes”

→ Kristi Raava “Milleks
meile kontakt
loodusega?”

→ Grete Arro “Eesti
õpilaste keskkonna-
teadlikkuse uuring”

→ Õpetajate
paneelarutelu “Kas
Sina meeldid
loodusele?”

ÕPPEMATERJALID

ÕPPEAED SÜGISEST SÜGISENI

Õppeaia loomise
abimaterjal

AIAS SADAS SAIA

Praktilised õppetegevused
laste ja õpilastega

Inimustades noori täna, loome homset maailma
ROHELISE KOOLI PROGRAMM EESTIS

VALGE VESIROOS

- ✦ Kasvab tiikides, järvedes ja aeglase vooluga jõgedes.
- ✦ Ümarad lehed ja valged õied ujuvad veepinnal.
- ✦ Juured ja risoom kasvavad veekogu põhjas.
- ✦ Vesiroos võib kasvada kuni 3 m sügavuses vees.
- ✦ Vesiroos on kaitsesealne taim. Mürgine.

Ringmajanduse teemalised tunnikavad

Tõlgitud ja kohandatud Rohelise kooli võrgustiku projekti E-Space õppematerjalidest

ÕPPEMATERJALID

**Rohelise kooli
teemade käsitlemine
koolis ja lasteaias**

**HÄID NÄITEID
TEGEVUSTEST PROGRAMMIS
„ROHELINE KOOL“**

Roheline kool

2023

**Kasulikud nipid
TOIDURAIKAMISE
VÄHENDAMISEKS**

<p> Lastevõrredate järjekorraline loetelu on hea näide lastele- ja koolilastele, kes soovivad teha tervislikke valikuid. Nii saab lastele ja hoolivale lapsevanemale näha, et see või see ei kõlba.</p> <p> Õpetajad on hea teadus- ja teaduslikult põhinevate tegevuste juhendajad. Keskenduge tervislikele, tervislikele valikutele, kui mõelda lastele ja vanematele tervislikele valikutele.</p> <p> Lapsed saavad teha valikuid tervislike toiduainete vahel. Nii saab laps teha tervislikke valikuid.</p> <p> Anda lapsele näideteid ja ettearvamisi, mida ta võib teha tervislike toiduainete valikutele, kui ta on valinud tervislikke toiduaineid.</p> <p> Lapsed saavad teha valikuid tervislike toiduainete vahel. Nii saab laps teha tervislikke valikuid.</p>	<p> Tervislike toiduainete valikute loetelu.</p> <p> Kaardid on hea vahend, mis aitab lastel teha tervislikke valikuid. Nii saab laps teha tervislikke valikuid.</p> <p> Lapsed saavad teha valikuid tervislike toiduainete vahel. Nii saab laps teha tervislikke valikuid.</p> <p> Kasulikud (või alates 4 aastast) valikud, mis aitavad lastel teha tervislikke valikuid.</p> <p> Toidu- ja toiduainete valikute loetelu on hea vahend, mis aitab lastel teha tervislikke valikuid. Nii saab laps teha tervislikke valikuid.</p> <p> Kasulikud (või alates 4 aastast) valikud, mis aitavad lastel teha tervislikke valikuid.</p> <p> Lapsed saavad teha valikuid tervislike toiduainete vahel. Nii saab laps teha tervislikke valikuid.</p>	<p> See tegevus on hea näide lastele ja vanematele, kes soovivad teha tervislikke valikuid.</p> <p> Toidu- ja toiduainete valikute loetelu on hea vahend, mis aitab lastel teha tervislikke valikuid. Nii saab laps teha tervislikke valikuid.</p> <p> Lapsed saavad teha valikuid tervislike toiduainete vahel. Nii saab laps teha tervislikke valikuid.</p> <p> Tervislikke toiduainete valikute loetelu on hea vahend, mis aitab lastel teha tervislikke valikuid. Nii saab laps teha tervislikke valikuid.</p> <p> Toidu- ja toiduainete valikute loetelu on hea vahend, mis aitab lastel teha tervislikke valikuid. Nii saab laps teha tervislikke valikuid.</p> <p> Lapsed saavad teha valikuid tervislike toiduainete vahel. Nii saab laps teha tervislikke valikuid.</p>
---	--	--

Nipid ja ettearvamused on loetelu tervislike toiduainete valikute kohta 2023.02.02. Roheline kooli veebilehel.

Kampaaniad

ROHEJAHT

2023/2024

KOGU VÄIKEELEKTROONIKAT!

KOGU KÜÜNLAÜMBRISEID!

INFO:

www.rohejaht.ee

01.10.2023 - 31.03.2024

NBI Osalemine toimub kahes vanusekategorias:
lasteaialapsed kuni 4.klass, 5.klass kuni 12.klass.

Teeme ära!

Tule talgutele, leiad elurikkuse!

4. mail 2024
toimub üle Eesti taas
ühine talgupäev.

Liivi,
Tallinna Vaba Waldorfskooli õpetaja ja talgujuht:
Igal kevadel tuleme kogu kooliperega siia kooli aeda - emad, isad, õpilased, õpetajad. Me teeme koos selle aia korda, siis on kõigil siin hea olna ning liivada, oppida, avastada ja hoida elurikkust.

➔ Talguid saab kirja panna ja valida www.teemeara.ee

Siin ja seal
DISENNIITIKALD

Käimasolevad ja algavad võistlused, kampaaniad, konkursid, mängud ...

- **Maailmakoristuspäev** – põhipäev on **20. sept**, **koolid ja lasteaiad on oodatud tegutsema ka perioodil 9.-22. sept.**
- 16.-22. sept on Euroopa liikuvusnädal ja 22. sept on autovaba päev. Paljud kohalikud omavalitsused korraldavad sel nädalal oma sündmuseid. Jälgige oma linna, valla reklaame!
- **Keskkonnauuringute võistluspäev 27. sept 2024** Tartu loodusmajas **7.-9. kl õpilastele**.
- **Eesti Looduse fotokonkurss, tähtaeg 30. september**. Osaleda saab kuni 16-aastaste noorte ja täiskasvanute kategoorias. Auhindu saavad parimad looma-, taime- ja seenefotod, samuti jagatakse palju eriauhindu.
- **Õpilastelehtajate riiklik konkurss 2024**, tähtaeg **15.okt 2024**. Võimalus esitada keskkonnahoidlikke lahendusi pakkuvaid leiutisi, konkursil 4 vanusekategooriat: 6-7-aastased ja 1. kooliaste, 2. kooliaste, 3. kooliaste ja gümnaasium, kutseõppeasutus.
- **Läänemere projekti veebiviktoriin** 4.-12. klassi õpilastele **1.nov – 22. dets**. Rohekooli võrgustikust iga vanusegrupi parimale osalejale eriauhinnad!
- **Käokellade loendus**, tähtaeg **3. november**.

Koolitused rohetiimile

- Rohelise kooli 7 sammu - kust ja kuidas alustada?
- Rohelise kooli programm alustavale lasteaiale
- Rohelise kooli programm alustavale koolile
- Ressursisääst ja keskkonnahoidlikud valikud haridusasutuses

Koolitused õpetajatele

- Metoodikakoolitus “Aias sadas saia. Õpime õpilastega õppeaias”
- Kogemusveebinarid Rohelise kooli teemade käsitlemisest
- Talveakadeemia lasteaiaõpetajatele
- Aastakonverents

Roheoskuste laager

Töötoad:

- Huvikaitse simulatsioon: kuidas argumenteerida oma seisukohta koolis vajalike roheliste muutuste saavutamiseks? Õpilasliit
- Greenfluencing: sotsiaalmeedia kasutamine rohesõnumite levitamiseks. Tartu Ülikool, (GreenCool)
- Nature and diversity awareness workshop & nature journaling (inglise keeles). Johanna Pareigis
- Harrastusteadus: kuidas mina saan panustada teadusse? Lauri Mällo või Veljo Runnel

Võrgustiku suhtlus

Uudiste list

FB grupp

[Uudiskiri](#)

LIITUMINE

- Liitumisavaldus
- Konsultatsioon
- Arve

Partnerid

Taimse Teisipäeva programm

Liikuma Kutsuv Kool

UNESCO Ühendkoolide Läänemere
Projekt

Mondo Maailmakool

Toetajad

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

TARTU Kasvades
2024 Oma Toiduga

Tallinn

eärnu

President Kaljulaidi Fond koostöös Janek Pohlaga

Maris Mägi

Koolide ja koolituste koordinaator

maris.magi@tartuloodusmaja.ee

515 2884

Eeva Kirsipuu-Vadi

Lasteaedade koordinaator

eeva.kirsipuu-vadi@tartuloodusmaja.ee

521 3881

Liina Vakrööm

Kommunikatsioonispetsialist

liina.vakroom@tartuloodusmaja.ee

Kontakt

www.tartuloodusmaja.ee/roheline-kool
www.rohelinekool.ee (alates 1.10.2024)

FB: Rohelise kooli programm Eestis
IG: rohelinekool

rohelinekool@tartuloodusmaja.ee

